GENERALINIO ADVOKATO
EVGENI TANCHEV IŠVADA,
pateikta 2021 m. balandžio 15 d.[1]

Byla C-508/19

M. F.
prieš
J. M.,
dalyvaujant
Prokurator Generalny,
Rzecznik Praw Obywatelskich

(*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas, Lenkija) prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – ESS 2 straipsnis, 4 straipsnio 3 dalis, 6 straipsnio 3 dalis ir 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa – SESV 267 straipsnis – Chartijos 47 straipsnis – Teisinė valstybė – Veiksminga teisminė gynyba – Teisėjų nepriklausomumo principas – Aukščiausiojo Teismo teisėjo paskyrimas, kurį vykdo Respublikos Prezidentas Nacionalinės teisėjų tarybos siūlymu – Įdarbinimo procedūros pradžia be ministro parašo – Teisėjas, paskirtas nepaisant to, kad tos tarybos sprendimas yra apskųstas ir pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Prašymas pripažinti, kad nėra darbo santykių tarp tokio teisėjo ir *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) – Sąjungos teisės viršenybė“

1. Ši išvada teikiama kartu su atskira šiandienos (2021 m. balandžio 15 d.) išvada susijusioje byloje (*W. Ż.*, C-487/19, toliau – lygiagrečiai teikiama išvada byloje *W. Ż.*). Manau, kad mano analizė šiose išvadose papildo viena kitą ir jos turėtų būti skaitomos kartu. Taigi, kai tinkama, tiesiog pateiksiu nuorodą į tą išvadą.

2. Šiuo prašymu priimti prejudicinį sprendimą *Sąd Najwyższy (Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych)* (Aukščiausiasis Teismas, Lenkija, toliau – Aukščiausiasis Teismas (Darbo ir socialinio draudimo bylų kolegija, toliau – DSDB kolegija)) prašo išaiškinti ESS 2 straipsnį, 4 straipsnio 3 dalį, 6 straipsnio 3 dalį ir 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą, SESV 267 straipsnį ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 47 straipsnį.

3. Prašymas pateiktas nagrinėjant M. F. (ieškovės) ir J. M. (atsakovo) ginčą. M. F., kuri yra teisėja, pareiškė ieškinį dėl pripažinimo ir prašymą dėl įpareigojimo taikymo J. M., reikalaudama nustatyti, kad pastarasis nėra saistomas teisėjo tarnybos santykių su Aukščiausiuoju Teismu, nes nebuvo paskirtas į Aukščiausiojo Teismo teisėjo pareigas Aukščiausiojo Teismo Drausmės bylų kolegijoje (toliau – Drausmės bylų kolegija).

[1] Originalo kalba: anglų.

4. Šioje išvadoje nereikia nurodyti nacionalinės teisės aktų, nes jie tikrai nėra būtini teisinei analizei atlikti.

I. Pagrindinės bylos faktinės aplinkybės ir prejudicinis klausimas

5. M. F. yra P. *sąd rejonowy* (apylinkės teismas, Lenkija) teisėja. 2019 m. sausio 17 d. jai buvo pradėta drausminė procedūra. Per šią procedūrą jai pateikti kaltinimai dėl pernelyg ilgos procesų trukmės ir delsimo surašyti motyvus. 2019 m. sausio 28 d. J. M., veikiantis kaip Aukščiausiojo Teismo teisėjas, einantis Aukščiausiojo Teismo pirmininko, kuris vadovauja Drausmės bylų kolegijos darbui, pareigas, priėmė sprendimą, pagal jį sudarė drausmės bylų teismą, kompetentingą nagrinėti šią bylą pirmąja instancija.

6. Vis dėlto M. F. teigia, kad jai negali būti taikoma tokia procedūra, nes J. M. nėra saistomas teisėjo tarnybos santykių su Aukščiausiuoju Teismu, kadangi nebuvo paskirtas į Aukščiausiojo Teismo teisėjo pareigas Drausmės bylų kolegijoje. Jo paskyrimas 2018 m. rugsėjo 20 d. negalioja, nes jis buvo paskirtas: i) *Krajowa Rada Sądownictwa* (Nacionalinė teisėjų taryba, Lenkija, toliau – NTT) surengus konkursą pagal 2018 m. birželio 29 d. *Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej* (Lenkijos Respublikos Prezidentas, toliau – Respublikos Prezidentas) paskelbtą pranešimą, kurį pasirašė Respublikos Prezidentas, bet nepasirašė *Prezes Rady Ministrów* (Ministrų Tarybos pirmininkas); ii) 2018 m. rugsėjo 17 d. vienam konkurso dalyviui apskundus *Naczelny Sąd Administracyjny* (Vyriausiasis administracinis teismas, Lenkija, toliau – Vyriausiasis administracinis teismas) NTT sprendimą dėl prašymo J. M. skirti į Aukščiausiojo Teismo teisėjo pareigas Drausmės bylų kolegijoje, prieš teismui išnagrinėjant pateiktą apeliacinį skundą.

7. 2019 m. gegužės 6 d. sprendimu Aukščiausiojo Teismo pirmasis pirmininkas pavedė DSDB kolegijai išnagrinėti bylą ir nuspręsti dėl įpareigojimo taikymo. M. F. Aukščiausiajame Teisme pareiškė ieškinį dėl pripažinimo, kad J. M. nėra saistomas tarnybos santykių su Aukščiausiuoju Teismu. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad tarnybos santykiai, kurie saisto teisėją su teismu, yra darbo santykių atitikmuo ir tiesiogiai susiję su teisėjo įgaliojimų buvimu. Tarnybos santykiai neegzistuoja be įgaliojimų. Todėl siekiant nustatyti, kad asmuo nėra saistomas teisėjo tarnybos santykių, visų pirma reikia konstatuoti, jog jis neturi teisėjo įgaliojimų.

8. Taigi *Sąd Najwyższy (Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych)* (Aukščiausiasis Teismas (Darbo ir socialinio draudimo bylų kolegija)) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą, 2 straipsnį, 4 straipsnio 3 dalį ir 6 straipsnio 3 dalį, siejamus su Chartijos 47 straipsniu ir SESV 267 straipsnio trečia pastraipa, reikia aiškinti taip, kad valstybės narės paskutinės instancijos teismas byloje dėl tarnybos santykių nebuvimo nustatymo gali nuspręsti, jog teisėju nelaikomas asmuo, kuriam įteiktas paskyrimo į teisėjo pareigas šiame teisme raštas, išduotas remiantis nuostatomis, pažeidžiančiomis veiksmingos teisminės gynybos principą, arba taikant tvarką, kuri neatitinka šio principo, o teismui tyčia buvo užkirstas kelias išnagrinėti šias aplinkybes prieš rašto įteikimą?

2. Ar ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą, 2 straipsnį, 4 straipsnio 3 dalį ir Chartijos 47 straipsnį, siejamus su SESV 267 straipsniu, reikia aiškinti taip, kad veiksmingos teisminės gynybos principas pažeidžiamas tuo atveju, kai paskyrimo į teisėjo pareigas raštas įteikiamas po to, kai nacionalinis teismas pateikė prejudicinį klausimą dėl Sąjungos teisės išaiškinimo, nuo atsakymo į kurį priklauso nacionalinės teisės nuostatų, kurių taikymas suteikė teisę įteikti šį raštą, atitiktis Sąjungos teisei?

3. Ar ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą, 2 straipsnį, 4 straipsnio 3 dalį, 6 straipsnio 3 dalį ir Chartijos 47 straipsnį reikia aiškinti taip, kad veiksmingos teisminės gynybos principas pažeidžiamas neužtikrinant teisės kreiptis į teismą tuo atveju, kai paskyrimo į valstybės narės teismo teisėjo pareigas raštas įteikiamas pagal skyrimo procedūrą, kuri akivaizdžiai pažeidžia šios valstybės teisės aktų nuostatas dėl teisėjų skyrimo?

4. Ar ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą, 2 straipsnį, 4 straipsnio 3 dalį ir Chartijos 47 straipsnį, siejamus su SESV 267 straipsnio trečia pastraipa, reikia aiškinti taip, kad veiksmingos teisminės gynybos principas pažeidžiamas, kai nacionalinis įstatymų leidėjas valstybės narės paskutinės instancijos teisme įsteigia struktūrinį padalinį, kuris nėra teismas, kaip tai suprantama pagal Sąjungos teisę?

5. Ar ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą, 2 straipsnį, 4 straipsnio 3 dalį ir Chartijos 47 straipsnį, siejamus su SESV 267 straipsnio trečia pastraipa, reikia aiškinti taip, kad dėl tarnybos santykių buvimo ir asmens, kuriam įteiktas paskyrimo į valstybės narės paskutinės instancijos teismo teisėjo pareigas raštas, teisėjo statuso negali spręsti pagal nacionalinės teisės nuostatas jurisdikciją turintis šio teismo struktūrinis padalinys (į kurį buvo paskirtas tas asmuo), kuris susideda tik iš asmenų, kurių paskyrimas turi 2–4 klausimuose nurodytų trūkumų, ir dėl šių priežasčių nėra teismas, kaip tai suprantama pagal Sąjungos teisę, o turi spręsti kitas to teismo struktūrinis padalinys, kuris atitinka Sąjungos teisės reikalavimus, taikomus teismui?“

II. Analizė

A. Teisingumo Teismo jurisdikcija

9. Prokuroras iš esmės teigia, kad Teisingumo Teismas neturi jurisdikcijos, nes prašymas susijęs su išimtinai vidaus pobūdžio situacija, kuri nepatenka į Sąjungos teisės taikymo sritį, atsižvelgiant į tai, kad Chartijos 47 straipsnis ar ESS 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa nėra susiję su ginčo dalyku. Drausmės bylų kolegijos pirmininkas, paskirdamas kompetentingą instituciją kaip drausmės bylas nagrinėjantį teismą: i) nepriima sprendimo dėl konkrečios bylos esmės rungimosi principu pagrįstame procese, todėl nėra teismas, kaip tai suprantama pagal Sąjungos teisę; ir ii) nėra kompetentingas priimti jokių kitų su Sąjungos teise susijusių sprendimų.

10. Vis dėlto pakanka pažymėti, kad valstybės narės privalo laikytis iš Sąjungos teisės, visų pirma iš ESS 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos, joms kylančių įsipareigojimų, susijusių, pavyzdžiui, su nacionalinės teisės nuostatomis dėl esminių sąlygų ir procedūrinių taisyklių, reglamentuojančių sprendimų dėl teisėjų skyrimo priėmimą, ir prireikus – nuostatų, susijusių su teismine kontrole, taikytina vykdant tokias skyrimo procedūras [2].

[2] Šiuo klausimu žr. 2019 m. lapkričio 19 d. Sprendimą *A. K. ir kt. (Aukščiausiojo Teismo drausmės bylų kolegijos nepriklausomumas)* (C-585/18, C-624/18 ir C-625/18, EU:C:2019:982, 134–139 ir 145 punktai) (toliau – Sprendimas *A. K. ir kt.*).

11. Iš tikrųjų Teisingumo Teismas turi jurisdikciją šioje byloje ir ESS 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa taikoma byloje, kurioje keliami tokie klausimai, kaip asmens, kuris, kaip teigiama, paskirtas valstybės narės aukščiausiojo teismo drausmės bylų kolegijos nariu, nepaisant akivaizdžių nacionalinės teisės pažeidimų, statuso klausimas, nes šiam asmeniui gali tekti nagrinėti bylas, susijusias su Sąjungos teisės taikymu ir aiškinimu, todėl jis turi tenkinti veiksmingos teisminės gynybos reikalavimą. Darytina išvada, kad teismas, kompetentingas priimti sprendimą dėl vidaus ginčo, susijusio su teisėjo statusu, turi būti nustatomas taip pat laikantis veiksmingos teisminės gynybos reikalavimo.

B. Prejudicinių klausimų priimtinumas

12. Lenkijos vyriausybė, prokuroras ir J. M. pateikia įvairių argumentų, kuriais iš esmės tvirtina, kad visi prejudiciniai klausimai yra nepriimtini, nes atsakymas į juos nėra būtinas tam, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas galėtų priimti sprendimą pagrindinėje byloje – klausimai yra hipotetiniai, byla dirbtina ir prejudiciniais klausimais siekiama tik pasinaudoti Teisingumo Teismu ir Sąjungos teise, kad būtų sukurtas precedentas, pagal kurį nacionalinis teisėjas gali būti atleistas iš pareigų. Toks precedentas reikštų teisinės valstybės principo pažeidimą ir būtų taikomas situacijoje, kuri nenumatyta teisės normose.

13. Neatsižvelgiant į tai, kad kai kurie iš šių šalių argumentų yra grindžiami ne Sąjungos, bet nacionaline teise, manau (kaip ir Komisija, M. F. ir *Rzecznik Praw Obywatelskich* (ombudsmenas, Lenkija)), kad prejudiciniai klausimai yra priimtini.

14. Pirmaisiais trimis klausimais iš esmės siekiama išsiaiškinti, ar ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą reikia aiškinti taip, kad su ja yra nesuderinamas J. M. paskyrimo į Drausmės bylų kolegijos teisėjo pareigas veiksmingumas. Iš tikrųjų *nagrinėjamoje byloje* nebūtina su pateiktais klausimais susijusio teismo įpareigoti priimti sprendimą pagal Sąjungos teisę, atsižvelgiant į tai, kad ta nuostata taikoma visiems teismams, kurie gali priimti sprendimus dėl Sąjungos teisės taikymo ar aiškinimo, kaip yra ir Drausmės bylų kolegijos atveju (kaip matyti iš naujojo Aukščiausiojo Teismo įstatymo 27 straipsnio, žr. Sprendimo *A. K. ir kt.* 79–81 ir 100 punktus). Nors Drausmės bylų kolegijos pirmininkas (J. M.) *per se* nėra teisminė institucija, jis skiria teritorinę kompetenciją turintį drausmės bylas nagrinėjantį teismą, o tai turi lemiamą reikšmę užtikrinant, kad tas teismas drausmės bylas nagrinėtų nešališkai. Tam teismui taip pat gali būti pavesta priimti sprendimus dėl Sąjungos teisės taikymo ir aiškinimo klausimų. Be to, J. M., kaip Drausmės bylų kolegijos teisėjas ir jos narys, irgi gali priimti sprendimus dėl tokių klausimų.

15. Paskutiniais dviem prejudiciniais klausimais nacionalinis teismas siekia gauti Sąjungos teisės išaiškinimą, kad galėtų priimti sprendimą dėl jam kilusios procedūrinės problemos, kurią jis turi išspręsti *in limine litis* ir kuri susijusi su jo paties jurisdikcija pagrindinėje byloje priimti sprendimą vietoje Drausmės bylų kolegijos tuo atveju, kai pastaroji neatitinka Sąjungos teisėje nustatytų reikalavimų (šiuo klausimu žr. Sprendimo *A. K. ir kt.* 99 ir 100 punktus).

C. Dėl bylos esmės

1. Trumpa šalių argumentų santrauka

16. M. F. ir ombudsmenas (ir iš dalies Komisija) iš esmės tvirtina, kad į klausimus reikėtų atsakyti teigiamai: paskutinės instancijos nacionalinis teismas gali nagrinėti pažeidžiant veiksmingos teisminės gynybos principą Aukščiausiojo Teismo teisėju paskirto asmens paskyrimo klausimą, taip pat klausimą dėl jo nepriklausomumo ir nešališkumo.

17. J. M. nepateikė pastabų dėl Teisingumo Teisme nagrinėjamos bylos esmės ir nedalyvavo teismo posėdyje.

18. Dėl antrojo prejudicinio klausimo Lenkijos vyriausybė iš esmės teigia, kad Sąjungos teisė negali būti aiškinama taip, kad pagal ją Respublikos Prezidentas negali skirti J. M. dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą procedūros, nes Teisingumo Teismas nepriima sprendimo dėl nacionalinės teisės atitikties Sąjungos teisei ir pagal Sąjungos teisę nenustatoma teisingumo sistemos organizavimo ir teisėjų skyrimo procedūros tvarka. Dėl trečiojo prejudicinio klausimo ji tvirtina, kad šioje byloje nebuvo konstatuota nė vieno iš dviejų nurodytų pažeidimų; net jeigu jie būtų konstatuoti, tai negalėtų lemti veiksmingos teisminės gynybos principo pažeidimo. Dėl pirmojo prejudicinio klausimo Lenkijos vyriausybė tvirtina, kad, atsižvelgiant į atsakymus į antrąjį ir trečiąjį klausimus, šis klausimas yra neaktualus. Dėl ketvirtojo klausimo ji iš esmės teigia, kad nekyla abejonių dėl Drausmės bylų kolegijos nepriklausomumo. Dėl penktojo prejudicinio klausimo Lenkijos vyriausybė tvirtina, kad tik Drausmės bylų kolegija turi spręsti dėl ieškinio pagrindinėje byloje nepriimtinumo.

19. Neskaitant Lenkijos vyriausybės argumentams analogiškų argumentų, prokuroras iš esmės tvirtina, kad pažeidimo nebuvimas skyrimo procedūroje arba tos procedūros atitiktis Sąjungos teisei yra ne teisėjo paskyrimo į atitinkamas pareigas esminės ypatybės, bet geriausiu atveju tai galėtų turėti įtakos sprendžiant, ar buvo užtikrinta to teisėjo jurisdikcijai priskiriamo asmens teisė kreiptis į teismą. Bet kuriuo atveju ir teisinio saugumo bei teisėjų nepašalinamumo principų požiūriu į šiuos penkis prejudicinius klausimus reikia atsakyti neigiamai.

2. Vertinimas

a) Dėl pirmųjų trijų klausimų

20. Pirmaisiais trimis klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar sąvoką „teisė kreiptis į pagal įstatymą įsteigtą teismą“, įtvirtintą ESS 19 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje, atsižvelgiant į Chartijos 47 straipsnį, reikia aiškinti taip, kad pagal ją draudžiama paskirti J. M. į Aukščiausiojo Teismo Drausmės bylų kolegijos teisėjo pareigas tokiomis aplinkybėmis: i) per skyrimo procedūrą priimtų aktų teisinė kontrolė yra ribota arba jos nėra; ii) paskyrimo aktas buvo įteiktas prieš Teisingumo Teismui nusprendžiant dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą (byla *A. K. ir kt.*) dėl tokiai teisminei institucijai, kaip Drausmės bylų kolegija (teisminė institucija, kurios teisėju turėjo tapti atitinkamame paskyrimo akte nurodytas asmuo), keliamų nepriklausomumo reikalavimų išaiškinimo; iii) paskyrimo aktas įteiktas prieš Vyriausiajam administraciniam teismui suteikiant galimybę priimti sprendimą dėl ieškinio, kuriuo skundžiamas NTT sprendimas Nr. 317/2018 su NTT siūlymu Respublikos Prezidentui dėl J. M. skyrimo; ir iv) pagal

Aukščiausiojo Teismo įstatymo 31 straipsnio 1 dalį paskelbto Respublikos Prezidento pranešimo, kuriuo pradedama atrankos procedūra dėl laisvų vietų Aukščiausiajame Teisme, įskaitant Drausmės bylų kolegiją, užpildymo, nepasirašė Ministrų Tarybos pirmininkas.

21. Pirmiausia, kaip paaiškinu savo lygiagrečiai teikiamoje išvadoje byloje *W. Ż.* (46 ir 47 punktai), tokiomis kaip tos bylos aplinkybėmis Chartijos 47 straipsnis nėra taikomas kaip savarankiška nuostata. Tie patys argumentai taikomi šioje byloje. Vis dėlto reikia pažymėti, kad byloje *A. B. ir kt.* (C-824/18, EU:C:2021:153, 146 punktas) Teisingumo Teismas yra aiškiai pripažinęs, kad „ESS 19 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje valstybėms narėms nustatytas aiškus ir tikslus įpareigojimas pasiekti rezultatą, ir jis nėra susietas su jokia sąlyga dėl nepriklausomumo, kuris turi būti būdingas teismams, turintiems aiškinti ir taikyti Sąjungos teisę“.

22. Manau (kaip ir ombudsmenas), kad prejudiciniuose klausimuose nurodyti ieškinio pagrindinėje byloje ir Sąjungos teisės nuostatų siejamieji veiksniai susiję su tuo, kad nacionalinė teisėja (M. F.), kuri gali priimti sprendimus dėl Sąjungos teisės taikymo arba aiškinimo, prašo, kad nagrinėjant jai iškeltą drausmės bylą būtų užtikrinta veiksminga teisminė gynyba, garantuojama pagal ESS 19 straipsnio 1 dalį, atsižvelgiant į Chartijos 47 straipsnį. Užtikrinant tokią gynybą valstybės narės privalo „užtikrinti garantijas, reikalingas, kad būtų išvengta bet kokio pavojaus, kad tokia tvarka bus naudojama kaip teismo sprendimų turinio politinės kontrolės sistema“[3], o tai reiškia, kad M. F. turi teisę į tai, kad jos bylą nagrinėtų nepriklausomas ir nešališkas pagal įstatymą įsteigtas teismas. Tai taip pat reiškia, kad jos drausmės bylą nagrinėjančio teismo negali skirti teisėjas, kurį patį skiriant buvo pažeista ta pati Sąjungos teisės nuostata, nors jis pats priima teismo sprendimus, susijusius su Sąjungos teisės taikymu arba aiškinimu.

23. Kaip išsamiai paaiškinu savo lygiagrečiai teikiamoje išvadoje byloje *W. Ż.* (68 ir paskesni punktai), šiomis aplinkybėmis svarbūs du sprendimai: 2020 m. kovo 26 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Simpson ir HG* / *Taryba ir Komisija – Peržiūra* (C-542/18 RX-II ir C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232) (toliau – Sprendimas *Simpson ir HG*) ir EŽTT didžiosios kolegijos sprendimas *Ástráðsson prieš Islandiją* (CE:ECHR:2020:1201JUD002637418).

24. Visų pirma siekiant nustatyti, ar pažeidimas yra reikalavimo, kad teismas turi būti įsteigtas pagal įstatymą, kaip tai suprantama pagal ESS 19 straipsnį, nevykdymas, pagal Sprendimo *Simpson ir HG* 75 punktą reikia įvertinti, ar pažeidimas „yra *tokio pobūdžio ir sunkumo*, kad kyla realus pavojus, jog kita valdžia, visų pirma vykdomoji, gali nepagrįstai pasinaudoti diskrecija, pažeidžiant viso skyrimo proceso rezultatą, ir dėl to teisės subjektams kyla pagrįstų abejonių [net jeigu tai būtų tik įtarimai] dėl vieno ar kelių atitinkamų teisėjų nepriklausomumo ir nešališkumo, o taip yra tuo atveju, kai pažeidžiamos pagrindinės nuostatos, kurios yra sudedamoji šios teismų sistemos steigimo ir veikimo dalis“ (išskirta mano).

25. Kaip išsamiai paaiškinu išvadoje byloje *W. Ż.*, pagal minėtą jurisprudenciją reikalaujama, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas šiuo atžvilgiu nustatytų, ar atitinkamas pažeidimas buvo akivaizdus, t. y. įvertinti to pažeidimo akivaizdumą ir tyčią bei jo sunkumą.

26. Iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad per J. M. skyrimo procedūrą buvo padaryta tam tikrų galimai akivaizdžių, skiriant į teisėjo pareigas taikomų teisės normų pažeidimų: i) procedūra pradėta be ministro parašo, kurio reikalaujama pagal Konstituciją, o tai, kaip teigiama, lemia, kad procedūra yra niekinė *ab initio*; ii) joje dalyvavo naujoji NTT, kurios

[3] 2019 m. lapkričio 5 d. Sprendimas *Komisija* / *Lenkija* (C-192/18, EU:C:2019:924, 114 punktas).

nariai buvo paskirti pagal naują teisėkūros procesą, neatitinkantį Konstitucijos, taip pat neužtikrinus nepriklausomumo; iii) buvo tyčia daroma įvairių kliūčių išankstinei teisminei paskyrimo akto kontrolei, nes: a) iki termino, per kurį NTT galėjo Vyriausiajam administraciniam teismui perduoti dėl jos sprendimo pareikštą ieškinį, NTT jo tyčia neperdavė ir dar nusiuntė Respublikos Prezidentui; b) Respublikos Prezidentas paskyrė tame sprendime pasiūlytus teisėjus nepasibaigus to sprendimo teisminei peržiūrai ir nesulaukus Teisingumo Teismo atsakymo į prejudicinius klausimus byloje C-824/18 dėl tokios kontrolės vykdymo tvarkos atitikties Sąjungos teisei. Todėl Respublikos Prezidentas padarė galimai akivaizdų pagrindinių nacionalinės teisės normų pažeidimą.

1) i punktas

27. Komisija iš esmės teigia, kad užtikrinant pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą ir Chartijos 47 straipsnį suteikiamą teisę kreiptis į pagal įstatymą įsteigtą teismą nereikalaujama, kad visada būtų numatytos teisių gynimo priemonės dėl teisėjų skyrimo aktų ir kitų aktų, priimtų per teisėjų skyrimo į aukščiausius teismus procedūras.

28. Priešingai, nei teigia Komisija ir kaip išsamiau paaiškinu savo lygiagrečiai teikiamoje išvadoje byloje *W. Ż.* (50–63 punktai), tokie argumentai yra klaidinantys ir netaikomi tokiomis aplinkybėmis, kokios susiklostė Lenkijoje.

29. Remiantis Sprendimu *A. B. ir kt.* darytina išvada (tą taip pat tvirtinau savo išvadoje toje byloje), kad būtent prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, remdamasis šioje išvadoje ir Sprendime *A. B. ir kt.* pateiktomis gairėmis ir visomis kitomis reikšmingomis aplinkybėmis, kurias jis galėtų sužinoti, ir prireikus atsižvelgdamas į konkrečius motyvus ar tikslus, kurie gali būti jam nurodyti siekiant pateisinti atitinkamas priemones, turi įvertinti, ar tokios nacionalinės teisės nuostatos, kokios nurodytos NTT įstatymo 44 straipsnio 1a–4 dalyse, gali teisės subjektams sukelti pagrįstų abejonių dėl to, ar pagal NTT sprendimus paskirtiems teisėjams po jų paskyrimo nedaro įtakos išorės veiksniai, visų pirma dėl Lenkijos įstatymų leidžiamosios ir vykdomosios valdžios tiesioginės ir netiesioginės įtakos jiems, ir dėl jų neutralumo bet kurių jų nagrinėjamų interesų atžvilgiu, todėl šie teisėjai gali būti nelaikomi nepriklausomais ir nešališkais, o tai gali kelti grėsmę pasitikėjimui, kurį demokratinėje visuomenėje ir teisinėje valstybėje teismai turi kelti teisės subjektams.

30. Atsižvelgdamas į tai, kas pasakyta, manau, kad dėl tokių nacionalinės teisės nuostatų neigiamo poveikio teisminių teisių gynimo priemonių, kurių imamasi dėl NTT sprendimų, siūlančių skirti teisėjus į Aukščiausiąjį Teismą, veiksmingumui pažeidžiama ESS 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa. Tam, kad teisminė kontrolė būtų veiksminga, ji turi apimti bent jau įgaliojimų viršijimo ar piktnaudžiavimo jais, teisės klaidos ar akivaizdžios vertinimo klaidos nebuvimo patikrinimą (Sprendimo *A. K. ir kt.* 145 punktas). Kaip pažymėjo ombudsmenas, veiksminga teisminė kontrolė ypač reikalinga tais atvejais, kai, kaip nagrinėjamu atveju, paaiškėja, kad valstybė savo veiksmais kišasi į teisėjų skyrimo procesą taip, kad kyla grėsmė pakenkti šių teisėjų nepriklausomumui ateityje.

31. Iš tikrųjų, kaip nurodė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, pirma, šiuo atžvilgiu svarbu tai, kad paskyrimo į teisėjo pareigas raštas šiuo atveju buvo įteiktas remiantis nuostatomis ir (arba) pagal procedūrą, prieštaraujančiomis veiksmingos teisminės gynybos principui. Antra, atrodo, kad įstatymų leidžiamosios ir (arba) vykdomosios valdžios tyčiniai

veiksmai sukėlė šioje byloje nagrinėjamą situaciją, atimant (arba bandant atimti) galimybę atlikti nacionalinės teisės nuostatų ar procedūrų atitikties Sąjungos teisei teisminę kontrolę prieš įteikiant paskyrimo į teisėjo pareigas raštą.

2) ii punktas

32. Antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia išsiaiškinti, ar pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą ir Chartijos 47 straipsnį, siejamus su SESV 267 straipsniu, reikalaujama, kad Respublikos Prezidentas susilaikytų nuo paskyrimo į Aukščiausiojo Teismo Drausmės bylų kolegijos teisėjo pareigas rašto įteikimo tokiu atveju, kai 2018 m. rugpjūčio 30 d. Teisingumo Teismui buvo išsiųstas prašymas priimti prejudicinį sprendimą dėl nepriklausomumo reikalavimų sudarant Drausmės bylų kolegiją išaiškinimo ir tuo metu ši byla tebenagrinėjama (byla *A. K. ir kt.*)

33. Komisijos nuomone, į šį klausimą reikėtų atsakyti neigiamai.

34. Priešingai nei Komisija, manau, kad tai yra atsakymo į pirmąjį klausimą tęsinys ir, kaip matyti iš mano išvados ir Sprendimo byloje *A. B. ir kt.*, valstybės narės vykdomosios valdžios institucija privalo susilaikyti nuo paskyrimo į teisėjo pareigas rašto įteikimo, iki nacionalinis teismas, atsižvelgdamas į Teisingumo Teismo sprendimą, priimtą dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, nuspręs dėl nacionalinės teisės nuostatų atitikties Sąjungos teisei, kiek tai susiję su valstybės narės paskutinės instancijos teismo naujo struktūrinio padalinio narių skyrimo procedūra. To nepadarius, būtų pažeistas veiksmingos teisminės gynybos principas, nes mažų mažiausiai kiltų didelis pavojus, kad bent laikinai bus įsteigtos teisminės valdžios institucijos, kurios neatitinka Sąjungos standartų. Pritariu ombudsmeno nuomonei, kad taip irgi galėtų būti pažeista ESS 4 straipsnio 3 dalis ir SESV 267 straipsnis, nes Respublikos Prezidentas apribotų prejudicinio sprendimo priėmimo procedūros *effet utile* ir būtų apeinamas Teisingumo Teismo sprendimų privalomumas.

35. Nacionaliniams teismams turėtų būti suteikta galimybė akivaizdžiu veiksmingos teisminės gynybos principo pažeidimu pripažinti bet kokius valstybės narės valdžios veiksmus, kurių buvo imtasi nacionaliniam teismui pateikus prejudicinį klausimą, jeigu dėl tokių veiksmų tikslo ar pasekmių galėtų būti panaikintas arba apribotas Teisingumo Teismo prejudicinių sprendimų galiojimo atgal (*ex tunc*) principas.

36. Šioje byloje svarbu tai, kad, kaip pažymėjo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, paskyrimo į Drausmės bylų kolegijos teisėjo pareigas rašto įteikimas gali būti tyčinis veiksmingos teisminės gynybos principo pažeidimas. Be to, atrodo, kad tai buvo lydima iš ankstesnės nacionalinės teismų praktikos kylančio įsitikinimo, jog paskyrimas į Aukščiausiojo Teismo teisėjo pareigas yra negrįžtamas. Kaip matyti iš atsakymo į pirmąjį klausimą, toks įsitikinimas yra klaidingas.

37. Be to, pritariu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nuomonei, kad asmuo, paskirtas į Aukščiausiojo Teismo teisėjo pareigas tokiomis aplinkybėmis, tikrai gali išlikti priklausomas nuo jo teisminės veiklos teisėjo įgaliojimų vykdymo laikotarpiu vertinimo, kurį atlieka skyrimo procedūroje dalyvavusios institucijos. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo manantis, kad toks priklausomumas egzistuoja, visų pirma nuo vykdomosios valdžios, kaip antai Respublikos Prezidento.

3) iii punktas

38. Trečiuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį pateikęs teismas nori išsiaiškinti, ar siekiant užtikrinti pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą ir Chartijos 47 straipsnį suteikiamą „teisę kreiptis į pagal įstatymą įsteigtą teismą“ reikalaujama, kad nacionalinis teismas, nagrinėdamas bylą, kai prašoma pripažinti, jog į teisėjo pareigas paskirtas asmuo yra (nėra) saistomas darbo santykių, nuspręstų, jog paskyrimo raštas yra negaliojantis dėl akivaizdžių nacionalinės teisės nuostatų, reglamentuojančių paskyrimo procedūrą, pažeidimų.

39. Manau, kad šis klausimas yra glaudžiai susijęs su klausimu, pateiktu byloje *W. Ż.* (C-487/19; žr. mano lygiagrečiai teikiamos išvados 50–63 ir 106 punktus). Kaip nurodžiau toje išvadoje, taip pat, priešingai, nei šioje byloje tvirtino Komisija, ESS 19 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje, atsižvelgiant į Chartijos 47 straipsnį, įtvirtintą teisę kreiptis į pagal įstatymą įsteigtą teismą reikia aiškinti taip, kad toks teismas, kaip teismas, kurį sudaro J. M., neatitinka reikalavimų, kad būtų laikomas tokiu pagal įstatymą įsteigtu teismu, kai atitinkamas teisėjas į šias pareigas buvo paskirtas akivaizdžiai pažeidžiant valstybės narės teisės aktus, taikomus teisėjų skyrimui į Aukščiausiąjį Teismą, o tai turi nustatyti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas. Šiuo atžvilgiu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi įvertinti tokio pažeidimo akivaizdumą, tyčinį pobūdį ir pažeidimo sunkumą, taip pat atsižvelgti į tai, kad J. M. buvo paskirtas, nepaisant prieš tai nacionaliniam teismui dėl NTT sprendimo pateikto skundo, kuriuo buvo skundžiamas to asmens paskyrimas į teisėjo pareigas ir kuris atitinkamu metu tebebuvo nagrinėjamas.

4) iv punktas

40. Kalbant apie tai, kad Respublikos Prezidento pranešimas, kuriuo pradedama atrankos procedūra dėl laisvų vietų Aukščiausiajame Teisme, įskaitant Drausmės bylų kolegiją, užpildymo, buvo paskelbtas nepasirašius Ministrų Tarybos pirmininkui, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi įvertinti, ar tokio parašo buvo reikalaujama pagal Konstitucijos 144 straipsnio 3 ir 17 dalis ir ar tai, kad jo nebuvo Prezidento pranešime, paskelbtame pagal Aukščiausiojo Teismo įstatymo 33 straipsnio 1 dalį, yra akivaizdus, tyčinis ir sunkus nacionalinių taisyklių, nustatančių Aukščiausiojo Teismo teisėjų skyrimo tvarką, pažeidimas.

b) Dėl ketvirtojo ir penktojo klausimų

41. Ketvirtuoju ir penktuoju klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar ESS 2 straipsnį, ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą, SESV 267 straipsnį ir Chartijos 47 straipsnį reikia aiškinti taip, kad tokia valstybės narės aukščiausiojo teismo kolegija, kaip Drausmės bylų kolegija šioje byloje, kuri turi priimti sprendimus į Sąjungos teisės sritį patenkančiose bylose, atitinka – sąlygų, kuriomis ji buvo įsteigta, ir jos narių skyrimo požiūriu – pagal pirma minėtas Sąjungos teisės nuostatas keliamus reikalavimus dėl: i) nepriklausomumo ir nešališkumo; ir ii) teisės kreiptis į pagal įstatymą įsteigtą teismą. Jeigu taip nėra, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia išsiaiškinti, ar Sąjungos teisės viršenybės principas turėtų būti aiškinamas kaip įpareigojantis teismą netaikyti nacionalinės teisės nuostatų, pagal kurias kompetencija nagrinėti tokias bylas suteikiama Drausmės bylų kolegijai.

1) Drausmės bylų kolegijos nepriklausomumas

42. Dėl klausimų, kurie iš esmės buvo tokie patys kaip ir šioje byloje, Sprendimo *A. K. ir kt.* 171 punkte Teisingumo Teismo didžioji kolegija nusprendė: „Chartijos 47 straipsnis ir [2000 m. lapkričio 27 d. Tarybos direktyvos 2000/78/EB, nustatančios vienodo požiūrio užimtumo ir profesinėje srityje bendruosius pagrindus (OL L 303, 2000, p. 16; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 4 t., p. 79)] 9 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiama suteikti išimtinę jurisdikciją spręsti su Sąjungos teisės taikymu susijusius ginčus institucijai, kuri nėra nepriklausomas ir nešališkas teismas, kaip tai suprantama pagal pirmąją iš šių nuostatų. Taip yra tuo atveju, kai objektyvios atitinkamos institucijos įsteigimo sąlygos, jos savybės ir narių skyrimo tvarka gali sukelti teisės subjektams pagrįstų abejonių dėl šios institucijos atsparumo išoriniams veiksniams, visų pirma įstatymų leidžiamosios ir vykdomosios valdžių tiesioginei ar netiesioginei įtakai, ir dėl jos neutralumo, kai susikerta interesai, taip pat gali lemti, kad ši institucija nesukels nepriklausomumo ir nešališkumo įspūdžio, ir tai kels grėsmę pasitikėjimui, kurį demokratinėje visuomenėje teismai turi kelti teisės subjektams. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, atsižvelgdamas į visas jam žinomas svarbias aplinkybes, turi nustatyti, ar taip yra tokios institucijos, kaip [Aukščiausiojo Teismo] Drausmės bylų kolegija, atveju. <…> Jei tai pasitvirtintų, Sąjungos teisės viršenybės principas turėtų būti aiškinamas kaip įpareigojantis prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusį teismą netaikyti nacionalinės teisės nuostatos, pagal kurią jurisdikciją nagrinėti pagrindinėse bylose kilusius ginčus turi tik ši institucija, kad šiuos ginčus galėtų nagrinėti teismas, atitinkantis minėtus nepriklausomumo ir nešališkumo reikalavimus, kuris turėtų jurisdikciją atitinkamoje srityje, jeigu nurodyta nacionalinės teisės nuostata nebūtų užkirtusi tam kelio“.

43. Nors šiuo atveju – priešingai, nei buvo byloje *A. K. ir kt.* – atsakant į ketvirtąjį ir penktąjį prejudicinius klausimus svarbi Sąjungos teisės nuostata yra ne Chartijos 47 straipsnis, bet ESS 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa, Teisingumo Teismo nuomone, „Sąjungos teisėje teisės subjektams numatytų teisių veiksmingos teisminės apsaugos principas, į kurį daroma nuoroda ESS 19 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje, yra bendrasis Sąjungos teisės principas, šiuo metu įtvirtintas Chartijos 47 straipsnyje, todėl pagal pirmąją iš šių nuostatų visos valstybės narės įpareigojamos numatyti teisių gynimo priemones, būtinas veiksmingai teisminei apsaugai, kaip tai suprantama pagal antrąją nuostatą, Sąjungos teisei priklausančiose srityse užtikrinti“ (Sprendimo *A. K. ir kt.* 168 punktas).

44. Galima pažymėti, kad 2019 m. gruodžio 5 d. sprendime Aukščiausiasis Teismas (DSDB kolegija, priėmusi sprendimą vienoje iš bylų, dėl kurių priimtas Sprendimas *A. K. ir kt.*), remdamasis Sprendimu *A. K. ir kt.*, nusprendė, kad dabartinės sudėties NTT nebuvo nepriklausoma institucija ir kad Drausmės bylų kolegija nelaikytina teismu pagal Chartijos 47 straipsnį, EŽTK 6 straipsnį ir Lenkijos Konstitucijos 45 straipsnio 1 dalį. Dėl NTT tame sprendime buvo nurodyti, *inter alia*, jos narių atrankos procedūros trūkumai, tai, kad ji yra priklausoma nuo politinių institucijų, ir jos veiklos rūšys, kurios prieštarauja teisėjų nepriklausomumui.

45. Be to, kalbant apie Drausmės bylų kolegiją, tame sprendime visų pirma nurodyta, kad visi į Drausmės bylų kolegiją paskirti teisėjai yra glaudžiai susiję su įstatymų leidžiamosios arba vykdomosios valdžios institucijomis, kad tų teisėjų skyrimo konkurso sąlygos buvo pakeistos vykstant procedūrai, kad Aukščiausiasis Teismas nedalyvavo skyrimo procedūroje, kad Drausmės bylų kolegija siekia, jog prašymai priimti prejudicinius sprendimus būtų atsiimti, ir kad iš šios kolegijos sprendimų drausmės bylose matyti, jog teisėjas gali būti apkaltintas drausminiais nusižengimais dėl priimtų teismo sprendimų, ko anksčiau nebūdavo.

46. 2020 m. sausio 15 d. sprendimuose Aukščiausiasis Teismas (sprendimus dėl kitų bylų, dėl kurių priimtas Sprendimas *A. K. ir kt.*, priėmė tos pačios sudėties teismas), remdamasis panašiais motyvais, nusprendė, kad Drausmės bylų kolegija dėl sąlygų, susijusių su jos įsteigimu, įgaliojimais ir sudėtimi, taip pat dėl NTT dalyvavimo jos narių atrankoje nėra nepriklausomas ir nešališkas teismas.

47. 2020 m. sausio 23 d. aiškinamojoje rezoliucijoje Aukščiausiasis Teismas (jungtinė kolegija, sudaryta iš Civilinių bylų kolegijos, Baudžiamųjų bylų kolegijos ir Darbo ir socialinio draudimo bylų kolegijos) pritarė 2019 m. gruodžio 5 d. Aukščiausiojo Teismo sprendimui, kad NTT ir Drausmės bylų kolegija nėra nepriklausomos institucijos (rezoliucijos 31–45 punktai). Visų pirma toje rezoliucijoje nurodyta, kad NTT yra pavaldi politinėms institucijoms, taigi jos rengiami konkursai į teisėjo pareigas yra ydingi, todėl kyla rimtų abejonių dėl asmenų skyrimo į teisėjo pareigas motyvų [4]. Taip pat dėl savo struktūros, sistemos, skyrimo procedūros ir savarankiškumo Aukščiausiojo Teismo atžvilgiu Drausmės bylų kolegijos teisėjų priimti sprendimai nėra tinkamai paskirto teismo priimti sprendimai (rezoliucijos 45 punktas). Todėl, remiantis šia rezoliucija, teismų, priėmusių sprendimus, kai jų priėmime dalyvavo naujai įsteigtos NTT atrinkti teisėjai, sudėtis buvo neteisėta.

48. Taigi remiantis Sprendimo *A. K. ir kt.* 114–166 punktais darytina išvada, kad atsakymas į ketvirtojo prejudicinio klausimo pirmą dalį ir penktąjį prejudicinį klausimą yra toks: „ESS 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa, siejama su Chartijos 47 straipsniu, turi būti aiškinama taip, kad institucija nėra nepriklausomas ir nešališkas teismas, kaip tai suprantama pagal šias nuostatas, kai objektyvios atitinkamos institucijos įsteigimo sąlygos, jos savybės ir narių skyrimo tvarka teisės subjektams gali sukelti pagrįstų abejonių dėl šios institucijos atsparumo išoriniams veiksniams, visų pirma įstatymų leidžiamosios ir vykdomosios valdžių tiesioginei ar netiesioginei įtakai, ir dėl jos neutralumo, kai susikerta interesai, taip pat gali lemti tai, kad ši institucija nesukels nepriklausomumo ir nešališkumo įspūdžio, o tai kels grėsmę pasitikėjimui, kurį demokratinėje visuomenėje teismai turi kelti teisės subjektams. Prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, atsižvelgdamas į visas jam žinomas svarbias aplinkybes, turi nustatyti, ar taip yra tokios institucijos, kaip Aukščiausiojo Teismo Drausmės bylų kolegija, atveju. Jei tai pasitvirtintų, Sąjungos teisės viršenybės principas turėtų būti aiškinamas kaip įpareigojantis prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusį teismą netaikyti nacionalinės teisės nuostatos, pagal kurią jurisdikciją nagrinėti pagrindinėse bylose kilusius ginčus turi tik ši institucija, kad šiuos ginčus galėtų nagrinėti teismas, atitinkantis minėtus nepriklausomumo ir nešališkumo reikalavimus, kuris turėtų jurisdikciją atitinkamoje srityje, jeigu nurodyta nacionalinės teisės nuostata nebūtų užkirtusi tam kelio“.

2) Dėl klausimo, ar Drausmės bylų kolegija yra „pagal įstatymą įsteigtas teismas“

49. Kaip nurodau savo lygiagrečiai teikiamoje išvadoje byloje *W. Ż.*, teisė kreiptis į pagal įstatymą įsteigtą teismą yra tiesiogiai susijusi su teisėjų nepriklausomumu, taip pat tai yra vienas iš reikalavimų, kuris turi būti įvykdytas, kad pagal SESV 267 straipsnį institucija būtų laikoma teismu, kaip tai suprantama pagal Sąjungos teisę [5]. Iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti,

[4] Rezoliucijos 42 punktas. Ši rezoliucija turi įstatymo galią. Šios rezoliucijos 41 punkte Aukščiausiasis Teismas kritikavo teisingumo ministro veiksmus, kai, pasitelkiant jo paskirtus drausmines bylas nagrinėjančius pareigūnus, teisėjai buvo persekiojami dėl savo sprendimų išsiaiškinti neaiškius aspektus dėl NTT vykdytos teisėjų konkurso procedūros. Taip pat žr. teisinę literatūrą, kurioje tvirtinama, kad Drausmės bylų kolegija įsteigta pažeidžiant Lenkijos Konstituciją: W. Wróbel „The Disciplinary Chamber of the Supreme Court as an exceptional court in the meaning of Article 175(2) of the Polish Constitution“, *Palestra*, Nr. 1–2, 2009 (http://themis-sedziowie.eu/wp-content/uploads/2020/01/Włodzimierz-Wróbel_Disciplinary-Chamber-as-exceptional-court_def.pdf).

[5] Pavyzdžiui, žr. 2016 m. gegužės 24 d. Sprendimą *MT Højgaard ir Züblin* (C-396/14, EU:C:2016:347, 23 punktas).

kad teisėjų nepriklausomumo reikalavimą pagal SESV 267 straipsnį Teisingumo Teismas aiškina atsižvelgdamas į tokį reikalavimą, nustatytą ESS 19 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje [6]. Todėl atrodo, kad tai pagrįsta ir reikalavimo, kad teismas būtų įsteigtas pagal įstatymą, atžvilgiu.

50. Teisingumo Teismas yra pažymėjęs [7], kad teisės kreiptis į pagal įstatymą įsteigtą nepriklausomą ir nešališką teismą užtikrinimo garantijos, būtent tos, kuriomis remiantis apibrėžiama teismo sąvoka ir sudėtis, yra kertinis teisės į teisingą bylos nagrinėjimą akmuo. Teisingumo Teismas taip pat yra pripažinęs, kad pagal EŽTT jurisprudenciją 6 straipsnio 1 dalyje įterpus žodžių junginį „įsteigtas pagal įstatymą“ buvo siekiama užtikrinti, kad teismų sistemos organizavimas nepriklausytų nuo vykdomosios valdžios diskrecijos, tačiau kad tai būtų reglamentuojama įstatymo, kurį priimtų įstatymų leidžiamoji valdžia, laikydamasi savo kompetencijos įgyvendinimo taisyklių. Šis žodžių junginys pirmiausia atspindi teisinės valstybės principą ir susijęs ne tik su paties teismo steigimo teisiniu pagrindu, bet ir su kiekvieną bylą nagrinėjančio teismo sudėtimi ir bet kuria kita vidaus teisės nuostata, kurios nesilaikant vieno ar kelių teisėjų dalyvavimas nagrinėjant bylą tampa neteisėtas; tokios nuostatos pirmiausia susijusios su atitinkamo teismo narių nepriklausomumu ir nešališkumu.

51. Dėl kitų aspektų šiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas gali *mutatis mutandis* taikyti argumentus, išdėstytus lygiagrečiai teikiamoje išvadoje byloje *W. Ż.*

52. Bet kuriuo atveju tiek, kiek penktasis prejudicinis klausimas susijęs su pasekmėmis, kurias lemia atsakymas į ketvirtąjį klausimą, atsakymas neturėtų skirtis nuo to, kuris pateiktas atsakant į ketvirtojo klausimo pirmą dalį.

53. Darytina išvada, kad Sąjungos teisę pažeidžia bet kuri nacionalinės teisės nuostata arba teisėkūros, administracinė ar teisminė praktika, kuri sumažina Sąjungos teisės veiksmingumą, neleisdama kompetentingam teismui taikyti šios teisės ir šio taikymo kontekste imtis bet kokių veiksmų, kurie yra būtini tam, kad nebūtų taikomi nacionalinės teisės aktai, galintys trukdyti užtikrinti visapusišką tiesiogiai taikomos Sąjungos teisės, pavyzdžiui, šiuo atveju – ESS 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos, veiksmingumą, kai nereikia prašyti, kad teisėkūros keliu ar kitu konstituciniu procesu toks aktas būtų panaikintas, ar laukti, kol tai nutiks (žr. Sprendimą *A. K. ir kt.*). Nors Sąjungos teisės viršenybės principas daugiausia taikomas bendroms ir abstrakčioms nacionalinės teisės normoms, jis taip pat taikomas individualiems ir konkretiems administraciniams aktams [8]. Atsižvelgiant į tai, kad J. M. (teisėjo atsakovo) paskyrimo teisėtumo kontrolė negali būti atlikta pagal jokią kitą nacionalinę procedūrą ir tokį teisėjo statusą galima išnagrinėti tik nagrinėjant drausmės bylą, kurioje M. F. (teisėjai ieškovei) gali būti pritaikytos sankcijos, neatitikančios veiksmingos teisminės gynybos principo reikalavimų [9], prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turėtų galėti nuspręsti, kad teisiškai paskyrimo nebuvo, net jeigu pagal nacionalinę teisę to negalima padaryti.

6 Žr. 2020 m. sausio 21 d. Sprendimą *Banco de Santander* (C-274/14, EU:C:2020:17, 56 punktas) ir 2020 m. liepos 16 d. Sprendimą *Governo della Repubblica italiana ((Italijos taikos teisėjų statusas)* (C-658/18, EU:C:2020:572, 45 punktas).

7 2020 m. kovo 26 d. Sprendimas *Simpson ir HG / Taryba ir Komisija – Peržiūra* (C-542/18 RX-II ir C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232, 73 punktas). Taip pat žr. generalinės advokatės E. Sharpston išvadą bylose *Simpson / Taryba – Peržiūra ir HG / Komisija – Peržiūra* (C-542/18 RX-II ir C-543/18 RX-II, EU:C:2019:977, 67 punktas); generalinio advokato G. Hogan išvadą byloje *Repubblika* (C-896/19, EU:C:2020:1055, 53 punktas); generalinio advokato M. Bobek išvadą sujungtose bylose *Ministerul Public – Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Direcția Națională Anticorupție ir kt.* (C-357/19 ir C-547/19, EU:C:2021:170, 137–139 punktai).

8 Žr. 1999 m. balandžio 29 d. Sprendimą *Ciola* (C-224/97, EU:C:1999:212).

9 Žr. 2007 m. kovo 13 d. Sprendimą *Unibet* (C-432/05, EU:C:2007:163, 64 punktas).

54. Šiuo klausimu manau (kaip ir ombudsmenas), kad nacionalinės valdžios institucijos neturėtų dangstytis teisiniu saugumu ir teisėjų nepašalinamumu grindžiamais argumentais. Tie argumentai yra tik priedanga ir negali nukreipti dėmesio nuo ketinimo nepaisyti teisinės valstybės principų arba juos pažeisti. Primintina, kad iš neteisės teisė neatsiranda (*ex iniuria ius non oritur*). Jeigu asmuo į tokią svarbią valstybės narės teisės sistemos instituciją, kaip tos valstybės aukščiausiasis teismas, buvo paskirtas pagal procedūrą, kurią atliekant pažeistas veiksmingos teisminės gynybos principas, toks asmuo negali būti saugomas pagal teisinio saugumo ir teisėjų nepašalinamumo principus.

III. Išvada

55. Dėl pirma išdėstytų priežasčių siūlau Teisingumo Teismui taip atsakyti į *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas, Lenkija) pateiktus prejudicinius klausimus:

ESS 19 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje, atsižvelgiant į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnį, įtvirtinta teisė kreiptis į pagal įstatymą įsteigtą teismą turi būti aiškinama taip, kad tokiomis aplinkybėmis, kaip nagrinėjamos pagrindinėje byloje, į *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) Drausmės bylų kolegijos teisėjo pareigas paskirtas asmuo neatitinka to reikalavimo, jeigu jo paskyrimo aktas buvo įteiktas akivaizdžiai pažeidžiant Aukščiausiojo Teismo teisėjų skyrimo procedūrą reglamentuojančias nacionalinės teisės nuostatas, o tai turi nustatyti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas. Atlikdamas tokį vertinimą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi įvertinti atitinkamų pažeidimų akivaizdumą, tyčinį pobūdį ir sunkumą.

ESS 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa, atsižvelgiant į Chartijos 47 straipsnį, turi būti aiškinama taip, kad teismo kolegija nėra nepriklausomas ir nešališkas teismas, kaip tai suprantama pagal šias nuostatas, kai objektyvios jos įsteigimo sąlygos, jos savybės ir narių skyrimo tvarka teisės subjektams gali sukelti pagrįstų abejonių dėl šios kolegijos atsparumo išoriniams veiksniams, visų pirma įstatymų leidžiamosios ir vykdomosios valdžių tiesioginei ar netiesioginei įtakai, ir dėl jos neutralumo, kai susikerta interesai, taip pat gali lemti tai, kad ši institucija nesukels nepriklausomumo ir nešališkumo įspūdžio, o tai kels grėsmę pasitikėjimui, kurį demokratinėje visuomenėje teismai turi kelti teisės subjektams. Prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, atsižvelgdamas į visas jam žinomas svarbias aplinkybes, turi nustatyti, ar taip yra tokios institucijos, kaip *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) Drausmės bylų kolegija, atveju.

Tokiu atveju Sąjungos teisės viršenybės principas turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį reikalaujama, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas netaikytų nacionalinės teisės nuostatų, pagal kurias jurisdikcija priimti sprendimus dėl tokių ieškinių, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje, suteikiama tik tokiai kolegijai, taigi tokius ieškinius gali nagrinėti teismas, kuris atitinka pirma minėtus nepriklausomumo ir nešališkumo reikalavimus ir kuris turėtų jurisdikciją, jeigu tokios nuostatos tam neprieštarautų.